

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/193078,Polski-aktor-rezyser-i-satyryk-oraz-jeden-z-pierwszych-zawodowych-polskich-kaskaderow-filmowych-w-katalogach-Biura-Lustracyjnego-IPN>
02.05.2024, 22:12

Polski aktor, reżyser i satyryk oraz jeden z pierwszych zawodowych polskich kaskaderów filmowych w katalogach Biura Lustracyjnego IPN

W uzupełnionym katalogu osób inwigilowanych przez organy represji PRL znalazły się wpisy dotyczące ludzi kina, aktorów, kaskaderów i reżyserów. Zapraszamy Państwa do zapoznania się z ich krótkimi biogramami.

Edward Dziewoński (1916-2002) - polski aktor, reżyser i satyryk. Odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Edward Dziewoński, fot. AIPN

Studia aktorskie ukończył w 1939 r. na Wydziale Aktorskim Państwowego Instytutu Sztuki Teatralnej. Zadebiutował w 1945 r. na scenie łódzkiego Teatru Syrena. Karierę filmową rozpoczął od drugiej wersji filmu „Zakazane piosenki”, w którym zagrał epizodyczną rolę.

Aktor był twórcą działającego głównie w latach 1965-1975 „Kabaretu Dudek”, występował również w telewizyjnym „Kabarecie Starszych Panów” oraz kabaretach „Szpak” i „Wagabunda”. Był związany m.in. z teatrami warszawskimi: Teatrem Narodowym, Współczesnym, Ateneum. Występował również w założonym przez siebie Teatrze Kwadrat.

W jego dorobku znajduje się kilkadziesiąt produkcji filmowych. Wystąpił między innymi w „Eroice” Andrzeja Munka oraz wielu popularnych serialach: „Wojnie domowej”, „Czterdziestolatku” czy „Wielkiej miłości Balzaka”. Zajmował się również reżyserią. Stworzył wiele doskonałych adaptacji dla Teatru TV.

Edward Dziewoński był rozpracowywany przez UB od końca lat 40 -tych. Służby nie tylko go obserwowały, ale usiłowały go również zwerbować. Złożono mu ofertę współpracy w

1954 r., Dziewoński zdecydowanie ją odrzucił.

W latach 1960-1969 aktor był jednym z figurantów rozpracowania o kryptonimie „Filmowcy”, prowadzonego przez Departament II MSW na jednego z reżyserów filmowych, który w 1958 r. uciekł do Republiki Federalnej Niemiec. We wspomnianym rozpracowaniu Edward Dziewoński pojawia się w donosach jednego z TW Służby Bezpieczeństwa. Informator donosił, że aktor podczas wyjazdu do USA wielokrotnie publicznie krytykował sytuację polityczną w kraju „naśmiewając się z organizacji prasy, radia, i telewizji”. Wskutek tego przeprowadzono z Dziewońskim rozmowę ostrzegawczą. Aktor trafił do kartoteki Biura „B” MSW, które udokumentowało na przestrzeni 1962-1989 jego wielokrotne kontakty z dyplomatami zachodnimi.

Zmarł w 2002 r., został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

[Edward Dziewoński w katalogach Biura Lustracyjnego](#)

Andrzej Daniłowicz (ur. 1953) - jeden z pierwszych zawodowych polskich kaskaderów filmowych.

Andrzej Daniłowicz, fot.
AIPN

Po ukończeniu szkoły zawodowej pracował jako spawacz w Stoczni Szczecińskiej, a następnie w Fabryce Transformatorów „Elta” w Łodzi, równocześnie trenował judo w klubie Gryf Szczecin i Orle Łódź. Na srebrnym ekranie debiutował w 1973 r. w filmie „Na niebie i na ziemi”, w którym główną rolę grał Piotr Fronczewski. Nie wiązał wówczas przyszłości z zawodem kaskadera.

Andrzej Daniłowicz znalazł się w zainteresowaniu SB w czerwcu 1976 r. Po ogłoszeniu przez premiera Piotra Jaroszewicza drastycznej podwyżki cen podstawowych produktów żywnościowych w wielu miastach Polski doszło do protestów i strajków robotniczych, na które władze zareagowały represjami. Ofiarą tych represji padł również Andrzej Daniłowicz pracujący wówczas w łódzkiej „Elcie”, którego Służba Bezpieczeństwa uznała za jednego

inicjatorów strajku, który wybuchł wówczas w fabryce. Objęty rozpracowaniem krypt. „Model” i potem został dyscyplinarnie zwolniony z pracy. O jego działalności „poinformowano władze administracyjne”. Umieszczono go również w „wykazie warchotów, chuliganów i demagogów zakłócających porządek w zakładach pracy ujawnionych w okresie 25.06.1976 -02.07.1976”. Na skutek tego nie mógł on znaleźć żadnej pracy i był zmuszony do powrotu do zawodu kaskadera filmowego.

W ciągu kolejnych kilkunastu lat pracował jako kaskader przy kilkudziesięciu filmach, notując również epizodyczne role aktorskie. Do najbardziej znanych filmów przy których pracował należą: „Kronika wypadków miłosnych” A. Wajdy, komedie „Vabank” i „Seksmisja” J. Machulskiego, filmy dla dzieci „Akademia Pana Kleksa” i „Podróże Pana Kleksa” K. Gradowskiego. Pracował także na planie znanych seriali „Jan Serce”, „Lalka” czy „Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy”. Z zawodu kaskadera musiał wycofać się przedwcześnie z powodu obrażeń odniesionych na planie filmowym.

[Andrzej Daniłowicz w katalogach Biura Lustracyjnego](#)